

Rregullat e Agjërimit

(sipas autoritetit bashkëkohor 'Ali el-Sistani)

Agjërim do të thotë që një person, në bindje të urdhrave të Allahut, të shmangë - nga koha e ezanit të sabahut e deri në aksham - kryerjen e nëntë veprimeve, që do të përmenden më poshtë.

Nijjeti për Agjërim

1559. Nuk është e domosdoshme për një person që ta çojë nijjetin e agjërimit ndër mend apo të thotë se do të agjërojë ditën në vijim. Në fakt, atij i mjafton të vendosë që, në bindje të urdhrave të Allahut, nuk do të kryejë asnjë veprim që prish agjërimin, prej ezanit të sabahut e deri në aksham. Për t'u siguruar që e ka agjëruar këtë interval, ai duhet të fillojë të përmbahet nga ato gjëra përpara ezanit të sabahut dhe të vazhdojë edhe pak kohë pas perëndimit të diellit.

1560. Një person mund të bëjë nijjet çdo natë të muajit të shenjtë të Ramazanit se do ta agjërojë ditën në vijim, por është më mirë që natën e parë të muajit të bëjë nijjet se do të agjërojë tërë Ramazanin.

1561. Çasti i fundit për të bërë nijjetin e një agjërimi në Ramazan për një njeri të vetëdijshëm është pak përpara ezanit të sabahut. Kjo nënkupton që ai duhet të synojë të agjërojë në atë kohë, edhe nëse më vonë e harron qëllimin e tij, për shkak të gjumit etj.

1562. Sa u përket agjëtimeve mustahab [të pëlqyeshme], nijjeti i tyre mund të bëhet në cilëndo pjesë të ditës, madje edhe pak çaste para akshamit – me kusht që të mos jetë kryer asnjë veprim që e zhvleftëson agjërimin.

1563. Nëse një person flë përpara ezanit të sabahut në muajin e Ramazanit, ose në cilëndo ditë tjetër që e ka fiksuar për agjërim të detyrueshëm pa e patur bërë nijjetin dhe zgjohet përpara drekës që të bëjë nijjetin e agjërimit, agjërimi i tij do të jetë i rregullt. Por nëse zgjohet pas drekës, si masë përkujdesore, ai duhet të vazhdojë të përmbahet, me nijjetin e *kurbe*-s dhe pastaj të japë edhe kazanë.

1564. Nëse dikush synon të agjërojë një agjërim tjetër nga ai i Ramazanit, ai duhet ta specifikojë atë agjërim; për shembull, nëse është agjërim *kazā* apo agjërim në përmbushje të një betimi. Nga ana tjetër, nuk është e domosdoshme që dikush të specifikojë në nijjet nëse do të kryejë një agjërim të Ramazanit. Nëse personi nuk është i ndërgjegjshëm ose harron se është Ramazan dhe bën nijjet të kryejë një agjërim tjetër, do t'i konsiderohet agjërim i Ramazanit.

1565. Nëse një njeri e di se është muaji i Ramazanit, porse prapë bën nijjet për të agjëruar një agjërim të ndryshëm nga ai i Ramazanit, agjërimi i tij nuk do të llogaritet as si agjërim i Ramazanit e as si agjërim i asaj për të cilën ka bërë nijjet.

1566. Nëse dikush agjëron me nijjetin e ditës së parë të muajit dhe kupton më vonë se ka qenë dita e dytë ose e tretë e muajit, agjërimi i tij është në rregull.

1567. Nëse një njeri bën nijjet përpara ezanit të sabahut për të agjëruar dhe pastaj i bie të fikët dhe vjen në vete gjatë ditës, ai duhet – sipas përkujdesjes obligative (waxhib ihtijat) – ta plotësojë agjërimin e asaj dite, dhe nëse nuk e plotëson, duhet ta bëjë *kaza*.

Formatted: Font: Italic, Complex Script Font: Italic

1568. Nëse dikush bën nijjet përpara ezanit të sabahut për të agjëruar dhe pastaj helmatiset dhe vjen në vete gjatë ditës, ai duhet – sipas përkujdesjes obligative – ta plotësojë agjërimin e asaj dite si dhe të japë *kazanë* e saj.

Comment [WU1]:

1569. Nëse një njeri bën nijjet përpara ezanit të sabahut që të agjërojë, dhe pastaj bie të flejë e zgjohet pas akshamit, agjërimi i tij është i rregullt.

1570. Nëse dikush nuk e ka ditur ose ka harruar që është muaji i Ramazanit dhe e kupton këtë përpara drekës (*zuhrit*) dhe nëse ka kryer ndonjë veprim që e zhvleftëson agjërimin, agjërimi i tij është i pavlerë. Por, deri në aksham ai nuk duhet të kryejë asnjë veprim që e zhvleftëson agjërimin si dhe duhet të japë *kaza* për atë ditë, pas muajit të Ramazanit. E njëjta rregull vlen nëse pas drekës ai mëson se është muaji i Ramazanit. Por nëse e mëson këtë para drekës dhe nuk ka kryer asgjë që do ta zhvleftësonte agjërimin, agjërimi i tij është i rregullt.

1571. Nëse një fëmijë arrin moshën e pubertetit përpara ezanit të sabahut në muajin e Ramazanit ai/ajo duhet të agjërojë, e nëse arrin moshën e pubertetit pas ezanit të sabahut, agjërimi i asaj dite nuk është i detyrueshëm për atë, përveç nëse ai/ajo ka bërë nijjet të kryejë një agjërim *mustehab* (të pëlqyeshëm) atë ditë, me ç'rast duhet ta plotësojë, si masë kujdesi.

1572. Nëse një person ka agjërimë *kaza* për të plotësuar, ai nuk mund të kryejë agjërimë *mustehab*. Nëse e harron këtë dhe i kujtohet përpara drekës, agjërimi i tij *mustehab* do të jetë i pavlerë dhe ai mund ta ndryshojë nijjetin e tij në agjërim të kazasë, por nëse e kupton pas drekës agjërimi i tij është i pavlerë, për nga gjykimi përkujdesës (*ihtijat*), e nëse i kujtohet pas akshamit vlefshmëria e agjërimit të tij është çështje *ishkal-i*.

1573. Nëse një person e ka të detyrueshëm një agjërim të caktuar të ndryshëm nga ai i muajit të Ramazanit, si p.sh. nëse është betuar se do ta agjërojë një ditë të caktuar, dhe nuk bën nijjet me dashje deri në ezanin e sabahut, agjërimi i tij është i pavlerë. E nëse nuk e din që është e detyrueshme për të të agjërojë në atë ditë ose e harron dhe kujtohet përpara mesditës, dhe nëse s'ka bërë asnjë veprim që zhvleftëson agjërimin dhe bën nijjet të agjërojë, agjërimi i tij është në rregull. Nëse kujtohet pas drekës (*zuhrit*), ai duhet të ndjekë përkujdesjen e zbatuar ndaj muajit të Ramazanit.

1574. Nëse dikush nuk bën nijjet deri afër *zuhrit* për një agjërim të detyrueshëm që nuk ka afat të fiksuar, si p.sh. një agjërim *kaffarah*, nuk ka problem. Në të vërtetë, sikur të kishte vendosur përpara se të bënte nijjet se do të agjëronte, ose ishte i pavendosur, dhe nuk ka kryer asnjë veprim që e zhvleftëson një agjërim dhe vendos përpara *zuhrit* që të agjërojë, agjërimi i tij do të jetë i rregullt.

1575. Nëse një jomusliman përqafton Islamin në muajin e Ramazanit përpara *zuhrit*, ai duhet – sipas përkujdesjes obligative – të bëjë nijjet agjërimi dhe ta plotësojë atë, me kusht që të mos ketë kryer asnjë veprim që do të zhvleftësonte një agjërim. Dhe, nëse nuk e agjëron atë ditë, duhet të japë *kazanë* e saj.

1576. Nëse një pacient shërohet nga sëmundja në mes të një dite nga muaji i Ramazanit përpara drekës (zuhrit), dhe nëse nuk ka kryer asgjë që zhvleftëson një agjërim, ai duhet të bëjë nijjet e të agjërojë. Por nëse shëndoshet pas zuhrit, nuk do t'i jetë detyrim të agjërojë atë ditë.

1577. Nëse dyshohet që a është dita e fundit e muajit Sha'ban apo dita e parë e muajit Ramazan, atëherë agjërimi në atë ditë nuk është i detyrueshëm. Mirëpo, nëse dikush kërkon të agjërojë në atë ditë, ai nuk mund të agjërojë me nijjetin e të agjëruarit në Ramazan, por nëse bën nijjet që: nëse është Ramazan do të agjërojë për Ramazanin e nëse nuk është Ramazan, atëherë është agjërim *kaza* osë një formë tjetër e ngjashme, agjërimi i tij do të jetë i vlefshëm. Por është më mirë të agjërohet me nijjetin e kazasë ose ndonjë agjërimi tjetër, dhe nëse më vonë mëson se ajo ditë ka qenë Ramazan, atëherë ajo do t'i quhet automatikisht agjërim Ramazani. Madje edhe nëse bën nijjet për një agjërim natyror, dhe më vonë merret vesh se ka qenë Ramazan, do mjaftojë (për t'iu njehur si agjërim Ramazani).

1578. Nëse nuk dihet me saktësi a është dita e fundit e Sha'banit apo dita e parë e Ramazanit dhe një person kryen një agjërim *kaza* ose *mustehab* ose një tjetër agjërim atë ditë, dhe më vonë në atë ditë mëson se është dita e parë e Ramazanit, atëherë ai duhet ta kthejë nijjetin në agjërim të Ramazanit.

1579. Nëse dikush është i pavendosur në nijjetin e tij për ta ndërprerë apo jo një agjërim të fiksuar obligativ, si ai i Ramazanit, ose vendos që ta kryejë këtë, agjërimi i tij bëhet menjëherë i pavlefshëm edhe nëse ai ai nuk e ndërpret atë apo pendohet për synimin e tij.

1580. Nëse, gjatë një agjërimi *mustehab* ose të detyrueshëm, koha e të cilit nuk është fiksuar (p.sh. agjërim për *kaffarah*), një person vendos ta ndërpresë agjërimin ose mëdyshet për këtë dhe pastaj nuk e ndërpret, ai duhet të bëjë nijjet të ri përpara drekës (zuhrit) në rastin e agjërimin të detyrueshëm, dhe përpara akshamit në rastin e agjërimin *mustehab*. Kështu, agjërimi i tij do të jetë në rregull.

Gjërat që e Zhvleftësojnë Agjërimin

1581. Ka nëntë gjëra që e zhvleftësojnë agjërimin:

(i) Ngrënia dhe pirja

(ii) Marrëdhënia seksuale

(iii) Masturbimi (*istimna*) d.m.th. vetabuzimi që shpie në ejakulim

(iv) Të mveshurit e të pavërtetave Allahut, të Dërguarit të Tij ose Imamëve të Ehl-i Bejtit

(v) Kapërdimja e pluhurit të trashë

(vi) Zhytja e tërë kokës në ujë

(vii) Qëndrimi në gjendje xhunubi, hajdhi ose nifasi deri në ezanin e sabahut

(viii) Enema me lëngje

(ix) Vjellja

Hollësitë e këtyre veprimeve jepen më poshtë:

I. Ngrënia dhe Pirja

1582. Nëse dikush ha ose pi diçka me dashje, duke qenë i vetëdijshëm për agjërimin, ky bëhet i pavlefshëm, pavarësisht nëse gjëja që ai ka kapërdirë hahet ose pihet (p.sh. bukë ose ujë) apo jo (p.sh. dhë ose lëng peme); apo nëse është shumë ose pak. Madje, edhe nëse agjëruesi nxjerr furçën e dhëmbëve (misvakun) nga goja dhe pastaj e fut prapë, duke kapërdirë lëngun e saj, agjërimi i tij zhvleftësohet, përveç nëse e lagështa e misvakut përzihet me pështymën në një mënyrë që s'mund të vazhdojë të quhet lagështi e jashtme.

1583. Nëse, gjatë ngrënies, një person kupton se është sabah, ai duhet ta nxjerrë ushqimin nga goja, dhe nëse e kapërdin me dashje, agjërimi i tij është i pavlerë, ku sipas rregullave që do të jepen më poshtë, ai e ka detyrim të japë *kaffarah*.

1584. Nëse një agjëruesi ha ose pi diçka nga harresa, agjërimi i tij nuk zhvleftësohet.

1585. Nuk ka problem të injektohet diçka që mpin një gjymtyr ose kryen një funksion tjetër tek agjëruesi, por është më mirë që injeksionet e dhëna si mjekim ose ushqim të shmangen.

1586. Nëse një agjëruesi kapërdin me qëllim diçka që i ka mbetur midis dhëmbëve, agjërimi i tij zhvleftësohet.

1587. Nëse dikush dëshiron të agjërojë, nuk është e nevojshme për atë që të përdorë kruajtëse dhëmbësh përpara ezanit të sabahut. Megjithatë, nëse ai e din që disa copëza ushqimi që i kanë mbetur midis dhëmbëve do t'i kalojnë në stomak gjatë ditës, atëherë ai duhet patjetër t'i pastrojë dhëmbët me kruajtëse.

1588. Kapërdirja e pështymës nuk e zhvleftëson agjërimin, megjithëse mund të jetë mbledhur në gojë për shkak të mendimit rreth ushqimeve etj.

1589. Nuk ka problem të kapërdihet flegma ose mukoza nga koka dhe fyti, përderisa të mos ketë mbërritur gojën. Mirëpo, nëse arrin gojën, përkujdesja obligative është që ajo të mos kapërdihet.

1590. Nëse një agjëruesi e merr etja deri në shkallën sa të frikësohet se mund të vdesë ose të pësojë ndonjë dëmtim apo vështirësi të skajshme, ai mund të pijë aq ujë sa të sigurojë largimin e frikës. Megjithatë, agjërimi i tij bëhet i pavlefshëm, dhe nëse është muaji i Ramazanit – si përkujdesje obligative – ai nuk duhet të pijë më shumë dhe për pjesën e mbetur të ditës të përmbahet nga veprimet që e prishin agjërimin.

1591. Bluarja e ushqimit për të ushqyer një fëmijë ose një zog dhe shijimi i ushqimit etj që zakonisht nuk kalon në fyt, s' do ta zhlehtësojë agjërimin, edhe nëse kalon pa dashje. Mirëpo, nëse personi e di që më parë se ushqimi do t'i shkojë në fyt, agjërimi i tij priset dhe personi duhet të kryejë kazanë e tij si dhe të japë *kaffarah*.

1592. Dikush nuk mund ta lërë agjërimin për shkak të dobësisë. Mirëpo, nëse dobësia e tij ia bën agjërimin të padurueshëm, nuk ka problem të priset agjërimi.

II. Marrëdhënia Seksuale

1593. Marrëdhënia seksuale e prish agjërimin, edhe nëse penetrimi është aq i vogël sa maja e organit mashkullor, qoftë edhe pa ejakulim.

1594. Nëse penetrimi është më pak se maja e organit mashkullor, në mënyrë që s' mund të thuhet se ka patur marrëdhënie, dhe gjithashtu mungon ejakulimi, agjërimi nuk priset. Kjo vlen si për burrat rrethprerë, ashtu edhe jorrethprerë.

1595. Nëse dikush kryen seks me dashje dhe pastaj dyshon nëse penetrimi ka qenë deri tek pjesa e rrethprerjes apo jo, agjërimi i tij – si përkuqdesje obligative – bëhet i pavlefshëm, dhe ai e ka të domosdoshëm kazanë. Megjithatë, ai nuk e ka për detyrë të japë *kaffarah*.

1596. Nëse dikush harron se po agjëron dhe kryen seks ose detyrohet të kryejë marrëdhënie në një mënyrë që e bën atë të pafuqishëm, agjërimi i tij nuk zhlehtësohet. Mirëpo, nëse atij i kujtohet ose resht së qeni i pafuqishëm gjatë marrëdhënies seksuale, ai duhet të tërhiqet menjëherë, në të kundërt, agjërimi i priset.

III. Istimna (Masturbimi)

1597. Nëse një agjëruer kryen masturbim (*istimna*), agjërimi i tij bëhet i pavlerë (përkuqdesimi i istimnasë u dha në rregullën 1581/iii).

1598. Nëse fara derdhet në mënyrë të pavullnetshme, agjërimi i tij nuk priset.

1599. Edhe nëse personi agjëruer e di që, po të flejë gjatë ditës, ai do të bëhet *muhtalim* (pra do t'i dalë spermë në gjumë), atij i lejohet të flejë, edhe po të mos i prishë punë mosfjetja. Dhe, nëse bëhet *muhtalim*, agjërimi i tij nuk priset.

1600. Nëse një agjëruer zgjohet nga gjumi gjatë ejakulimit, ai nuk e ka të detyrueshme ta ndalojë.

1601. Një agjëruer që është bërë *muhtalim* mund të urinojë edhe nëse e di që duke urinuar do t'i dalë pjesa e tjetër e farës.

1602. Nëse një agjëruer që është bërë *muhtalim* e di se në trupin e tij ka mbetur farë dhe nuk urinon para se të marrë ghusl, ajo do t'i dalë jashtë pas ghuslit, ai duhet që, në bazë të kujdesit obligativ, të urinojë përpara ghuslit.

1603. Një agjërues që futet në intimitet me synim lejimin e derdhjes së farës, duhet ta çojë agjërimin deri në fund si dhe të bëjë *kaza*, edhe nëse nuk ka derdhje.

1604. Nëse një agjërues futet në intimitet pa patur si qëllim lejimin e derdhjes së farës dhe është i sigurtë mbi mosderdhjen e saj, agjërimi i tij është në rregull, edhe po të ketë derdhje të papritur. Mirëpo, nëse nuk është i sigurt për derdhjen dhe ajo pastaj ndodh, agjërimi i tij është i pavlerë.

IV. Mveshja e gënjeshtreve Allahut dhe të Dërguarit të Tij (s)

1605. Nëse një agjërues i mvesh qëllimisht diçka të pavërtetë Allahut ose të Dërguarit (s.a) apo mëkëmbësve të tij (a.s.) me gojë, shkrim ose me shenjë, agjërimi i tij bëhet i pavlerë edhe pse mund të tërhiqet menjëherë e të pohojë që ka thënë një gënjeshtër dhe të pendohet për këtë. Si kujdes i rekomanduar, ai duhet të përmbahet nga mveshja e të pavërtetave Fatime Zehrasë (a.s.), të gjithë profetëve dhe mëkëmbësve të tyre.

1606. Nëse një agjërues dëshiron të citojë diçka për të cilën nuk është i autorizuar ose që nuk e di nëse është e vërtetë apo jo, ai duhet që, sipas kujdesit obligativ të japë referencën e transmetimit, ose librit në të cilin ajo ndodhet.

1607. Nëse dikush citon diçka si fjalë të Allahut ose të Dërguarit të Shenjtë me besimin se ajo është e vërtetë, por e kupton më vonë se është e gabuar, agjërimi i tij nuk priset.

1608. Nëse dikush i mvesh Allahut Fuqplotë ose Profetit të Bekuar diçka që e mendon për të rreme dhe më vonë mëson se është e vërtetë, si kujdes obligativ ai duhet të plotësojë agjërimin dhe të bëjë kazanë e tij.

1609. Nëse një person i mvesh qëllimisht Allahut ose të Dërguarit të Shenjtë ose mëkëmbësve të tij një gënjeshtër të shpikur nga dikush tjetër, agjërimi i tij priset. Mirëpo, nëse ai e citon personin që ka shpikur gënjeshtren, agjërimi i tij nuk ndikohet.

1610. Nëse një agjërues pyetet se a e ka thënë Profeti një pohim të caktuar dhe ai përgjigjet qëllimisht 'Jo' në vend që të thotë 'Po' ose anasjelltas, agjërimi i tij bëhet i pavlerë, si kujdes obligativ.

1611. Nëse dikush citon një fjalë të Allahut ose të Profetit dhe më vonë pohon se ka shqiptuar gënjeshtër, ose nëq u mvesh atyre diçka të rreme natën dhe thotë të nesermën gjatë agjërimit se ajo që ka thënë natën e kaluar është e vërtetë, agjërimi i tij bëhet i pavlerë, përveç kur qëllimi i tij është përcjellja e informacionit të sapoarritur.

V. Lejimi i Pluhurit të Kalojë nëpër Fyt

1612. Sipas kujdesit obligativ, lejimi i kalimit të pluhurit të dendur në fyt e prish agjërimin, qoftë pluhuri nga diçka hallall, si p.sh. mielli, apo diçka haram - si dheu.

1613. Të lejuarit e pluhurit të hollë (të rrallë) deri në fyt nuk e prish agjërimin.

1614. Nëse pluhuri i trashë çohet nga era dhe një person nuk bën kujdes edhe pse e vëren, duke lejuar që pluhuri t'i arrijë në fyt, agjërimi i tij bëhet i pavlerë mbështetur në kujdesin obligativ.

1615. Si masë kujdesi obligativ, agjëruesi nuk duhet të lejojë tymin e cigareve, duhanit dhe të ngjashmeve t'i mbërrijnë në fyt.

1616. Nëse dikush nuk kujdeset që ta parandalojë futjen e pluhurit, tymit etj në fyt duke qenë mjaft i sigurtë se ato nuk mund t'i arrijnë në fyt, agjërimi i tij është në rregull; mirëpo nëse ai thjesht ka menduar se ato nuk mund t'i arrijnë në fyt, është më mirë që ta kryejë atë agjërim përsëri si kaza.

1617. Nëse dikush harron se është duke agjëruar dhe nuk bën kujdes, ose pluhuri apo diçka e ngjashme i hyn në fyt pa dashje, agjërimi i tij nuk prishet.

VI. Zhytja e Kokës në Ujë

1618. Nëse një agjërues e zhyt tërë kokën me qëllim në ujë, agjërimi i tij njihet si i pavlerë, edhe nëse pjesa tjetër e trupit i mbetet jashtë ujit. Por ky veprim nuk e prish agjërimin; ai është veprim *mekruh* që duhet shmangur si masë kujdesi.

1619. Nëse dikush fut fut gjysmën e kokës në ujë një herë dhe gjysmën tjetër herën e dytë, agjërimi i tij nuk ndikohet.

1620. Nëse e gjithë koka futet në ujë, duke lënë disa flokë përjashta, do të zbatohet rregulli i përmendur në pikën 1618.

1621. Nuk ka problem që të zhytet koka në lëngje të tjera nga uji si psh qumësht. Po kështu, agjërimi nuk ndikohet nga futja e kokës në ujë të përzier, d.m.th *mudhaaf*.

1622. Nëse dikush bie në ujë pa dashje dhe e tërë koka i zhytet, ose harron që është agjërueshëm dhe e zhyt atë në ujë, agjërimi i tij nuk ndikohet.

1623. Nëse dikush futet në ujë duke menduar se jo e tërë koka do t'i zhytet dhe pastaj uji i mbulon tërë kokën, agjërimi i tij mbetet në rregull.

1624. Nëse një person harron se është agjërueshëm dhe e zhyt kokën në ujë, ku i kujtohet se agjëron, është më mirë që ta nxjerrë kokën menjëherë nga uji, por edhe nëse nuk vepron kështu, agjërimi i tij nuk do të jetë i pavlerë.

1625. Nëse dikë e shtyjnë në ujë dhe koka e tij zhytet, agjërimi i tij nuk ndikohet fare. Por nëse ai që e ka shtyrë dhe ia ka mbajtur kokën të zhytur e lëshon, është më mirë që agjëruesi ta nxjerrë kokën nga uji menjëherë.

1626. Nëse një agjërues e fut kokën nën ujë me nijjetin e ghuslit, edhe agjërimi edhe ghusli i tij do të jenë në rregull.

1627. Nëse ndokush hidhet me kokë në ujë për të shpëtuar dikë nga mbytja, edhe pse mund të jetë e detyrueshme ta shpëtojë, si kujdes i rekomanduar, ai duhet të japë *kaza* për këtë agjërimit.

VII. Të Qëndruarit Xhunub, ose me Hajdh, ose me Nifas Deri në Sabah

1628. Nëse një person xhunub nuk merr *ghusl* me dashje deri në sabah, agjërimit i tij/saj bëhet i pavlerë. Dhe nëse një person që e ka për detyrë tejemmumin, nuk e bën atë me qëllim, agjërimit i tij/saj bëhet i pavlerë. Kjo rregull vlen edhe për kazanë e agjërimeve të Ramazanit.

1629. Nëse një xhunub nuk merr *ghusl* deri në kohën e namazit të sabahut, për agjërime të detyrueshme të tjera nga ato të Ramazanit dhe kazatë përkatëse, ato agjërime që kanë ditë të fiksuara, agjërimit i tij/saj do të jetë në rregull.

1630. Nëse dikush bëhet xhunub gjatë muajit të Ramazanit dhe nuk merr *ghusl* me qëllim, deri kur të ketë mbetur pak kohë nga ezani i sabahut, ai/ajo duhet të marrë *tejemmum* dhe të agjërojë. Megjithatë, është kujdes i rekomandueshëm që të bëjë kazanë për atë ditë.

1631. Nëse një person xhunub në muajin e Ramazanit harron të marrë *ghusl* dhe kujtohet pas një dite, ai duhet të bëjë kazanë e asaj dite. Dhe, nëse i kujtohet pas disa ditëve, ai duhet të bëjë kazanë e të gjitha atyre ditëve, për të cilat është i sigurt se ka qenë xhunub. Për shembull, nëse nuk është i sigurt se a ka qenë xhunub tre apo katër ditë, ai duhet të bëjë *kaza* për tre ditë.

1632. Nëse dikush që nuk ka kohë të marrë *ghusl* ose tejemmum në një natë të Ramazanit bëhet xhunub, agjërimit i tij do të jetë i pavlerë dhe do të jetë e detyrueshme për atë që të bajë kazanë e atij agjërimit, si dhe të japë *kaffarah*.

1633. Nëse dikush heton nëse ka kohë apo jo, dhe beson që ka kohë për *ghusl*, bëhet xhunub dhe pastaj mëson se nuk ka kohë e për pasojë merr tejemmum, agjërimit i tij do të jetë në rregull. Dhe, nëse supozon pa kurrfarë hetimi se ka kohë të mjaftueshme në dispozicion dhe bëhet xhunub, por mëson më vonë se nuk ka kohë, duke agjëruar me tejemmum, ai/ajo duhet të bëjë kazanë e atij agjërimit, si kujdes i këshilluar.

1634. Nëse dikush është xhunub gjatë një nate në Ramazan dhe e di që nëse bjen të flejë nuk do të zgjohet për sabah, ai nuk duhet të flejë pa marrë *ghusl* dhe nëse fle pa *ghusl* e nuk zgjohet deri në sabah, agjërimit i tij është i pavlerë, ku atij i bëhen obligim kazaja dhe *kaffarah*.

1635. Kur një xhunub bjen të flejë një natë në Ramazan dhe pastaj zgjohet, kujdesi obligativ është që nëse ai nuk është i sigurtë kur do të zgjohet sërish, ai nuk duhet të shkojë të flejë pa marrë *ghusl*, edhe nëse ka njëfarë shprese se mund të zgjohet para sabahut.

1636. Nëse një xhunub gjatë natës së Ramazanit ndihet i sigurtë që po të shkojë të flejë do të zgjohet përpara sabahut dhe është i vendosur të marrë *ghusl* kur të zgjohet, por flë

me atë vendosmëri deri në kohën e sabahut, agjërimi i tij do të jetë në rregull. E njëjta vlen edhe për atë që, ndonëse jo krejtësisht i sigurtë, shpreson të zgjohet para sabahut.

1637. Nëse një xhunub në një natë të Ramazanit është i sigurtë ose mjaft shpresues që, nëse flë do të zgjohet përpara sabahut, por nuk i kushton vëmendje faktit se pas zgjimit duhet të marrë ghusl dhe flë deri në sabah, kazaja e atij agjërimi do t'i jetë detyrim për nga kujdesja.

1638. Nëse një xhunub në një natë të Ramazanit është i sigurtë ose mjaft shpresues që nëse flë, do të zgjohet përpara sabahut, por nuk ka për qëllim të marrë ghusl atëherë, ose është i pavendosur, agjërimi i tij është i pavlerë. Dhe, nëse flë dhe nuk zgjohet, kazaja dhe kaffarah do t'i jenë obligim.

1639. Nëse një xhunub flë dhe zgjohet në një natë të Ramazanit i sigurtë ose mjaft shpresues që, nëse flë prapë, do të zgjohet përpara sabahut, me qëllim të vendosur për të marrë ghusl pasi të jetë zgjuar, por flë deri në kohën e sabahut, ai duhet të agjërojë kazanë e asaj dite. Dhe, nëse flë për së treti dhe nuk zgjohet deri në sabah, është e detyrueshme për të që të agjërojë kazanë e saj si dhe të japë kaffarah, si kujdes i këshillueshëm.

1640. Kur dikush bëhet *muhtalim* në gjumë, gjumi i parë, i dytë dhe i tretë dtth gjumi pas zgjimit; kurse gjumi në të cilin është bërë *muhtalim* nuk do të llogaritet si gjumi i parë.

1641. Kur një agjëruer bëhet *muhtalim* gjatë ditës, nuk është e detyrueshme që të marrë *ghusl* menjëherë.

1642. Kur dikush zgjohet në muajin e Ramazanit pas sabahut dhe sheh që është bërë *muhtalim*, agjërimi i tij do të jetë në rregull, edhe nëse e di që është bërë *muhtalim* përpara sabahut.

1643. Kur dikush që kërkon të agjërojë kazanë e Ramazanit rri xhunub me qëllim deri në sabah, ai nuk mund të agjërojë atë ditë. Dhe, nëse nuk rri me qëllim, ai mund të agjërojë, por si përkujdesje, kjo gjë duhet shmangur.

1644. Nëse dikush kërkon të agjërojë kazanë e Ramazanit dhe zgjohet pas kohës së namazit të sabahut duke e parë veten *muhtalim* dhe e di se është bërë i tillë përpara sabahut, ai mund të agjërojë në atë ditë me nijjetin e kazasë.

1645. Nëse dikush rri xhunub me qëllim deri në sabah në një agjërim të detyrueshëm që nuk ka ditë të fiksuara, si psh agjërimi i kaffarah, agjërimi i tij duhet të jetë i rregullt, por është më mirë që të agjërojë në një ditë tjetër.

1646. Nëse një grua pastrohet nga hajdhi ose nifasi përpara kohës së sabahut në Ramazan ose, si kujdes, në një ditë kur don të agjërojë kazanë e Ramazanit por nuk merr *ghusl* (apo - në rast se koha është e shkurtër - *tejemmum*) me dashje, agjërimi i saj do të jetë i pavlerë. Por nëse nuk është agjërim Ramazani ose kazaje të Ramazanit, agjërimi i saj do të jetë në rregull, mirëpo si kujdes ajo duhet të marrë *ghusl*. Dhe, nëse obligimi i një gruaje është tejemmumi në vend të ghuslit për hajdh ose nifas por ajo nuk

e bën këtë me qëllim, në Ramazan ose gjatë kazasë së tij, përpara sabahut, agjërimi i saj është i pavlerë.

1647. Nëse një grua pastrohet nga hajdhi ose nifasi përpara sabahut në Ramazan dhe nuk ka kohë për *ghusl*, ajo duhet të marrë *tejemmum*. Por nuk është e domosdoshme për atë që të rrijë zgjuar deri në kohën e sabahut. E njëjta vlen për personin që e ka obligim tejemmumin kur është xhunub.

1648. Nëse një grua pastrohet nga hajdhi ose nifasi pak përpara sabahut në Ramazan dhe nuk ka kohë për *ghusl* ose tejemmum, agjërimi i saj vlen.

1649. Nëse një grua pastrohet nga hajdhi ose nifasi pas sabahut, ose hajdhi apo nifasi i fillon gjatë ditës afër akshamit, agjërimi i saj është i pavlerë.

1650. Nëse një grua harron të marrë *ghusl* për *hajdh* ose *nifas* dhe kujtohet pas një dite ose më shumë, agjërimi që ajo ka kryer do të jetë i vlefshëm.

1651. Nëse një grua pastrohet nga hajdhi ose nifasi përpara sabahut në Ramazan, por e neglizhon obligimin e saj dhe nuk merr *ghusl* para sabahut e as *tejemmum* kur s'i premtan koha, agjërimi i saj do të jetë i pavlerë. Por nëse nuk neglizhon, psh pret rradhën në banjo publike, atëherë edhe nëse flen tri herë pa marrë *ghusl* deri në sabah, agjërimi i saj do të jetë i vlefshëm nëse nuk neglizhon tejemmumin.

1652. Nëse një grua është në gjendje istihadhaje të tepërt, agjërimi i saj do të jetë i vlefshëm edhe nëse nuk i kryen rregullat e ghuslit të shpjeguara në rregullën 402. Po kështu, agjërimi i saj do të jetë në rregull nëse ajo nuk kryen ghuslin e parashikuar për istihadha mesatare.

1653. Personi që ka prekur një trup të vdekur mund të agjërojë pa kryer ghuslin e prekjes së të vdekurit dhe agjërimi i tij nuk prishet edhe nëse ai prek një trup të vdekur gjatë agjërimin.

VIII. Enema

1654. Nëse enema e lëngët merret nga një agjërues, agjërimi i tij bëhet i pavlerë edhe për të jetë i detyruar ta marrë për kurim.

IX. Vjellja

1655. Nëse një agjërues vjell me dashje, agjërimi i tij bëhet i pavlerë, edhe pse mund të ketë qenë i detyruar ta bëjë këtë për shkak të sëmundjes. Mirëpo, agjërimi nuk bëhet i pavlerë nëse villet nga harresa ose pavullnetarisht.

1656. Nëse dikush ha diçka natën duke e ditur se do t'i shkaktojë të vjella ditën, kujdesi i këshilluar është që ai duhet të japë kaza për agjërimin.

1657. Nëse një agjërues mund ta ndalojë të vjellit pa u vetëdëmtuar, ai duhet të përmbahet nga të vjellit me sa ka mundësi.

1658. Nëse një mizë futet në fyt të një agjëruesi, nuk do jetë e domosdoshme që ajo të nxirret nëse ka hyrë në gurmaz, dhe ky agjërim do të jetë i vlefshëm. Por nëse nuk ka zbitur poshtë, ajo duhet kollitur përjashta, madje edhe duke vjellë, nëse nuk shkakton dëm. Po nuk veproi kështu, agjërimi i tij nuk vlen.

1659. Nëse një person kapërdin diçka gabimisht dhe kujtohet përpara se t'i mbërrijë stomakun se ai agjëron, nuk është e domosdoshme për atë që ta nxjerrë, dhe agjërimi i tij është në rregull.

1660. Nëse agjëruesi është i sigurtë që, po të gromësisë, diçka do të dalë nga fyti, si kujdes ai nuk duhet të gromësisë me dashje, por nëse nuk është i sigurtë për këtë nuk ka asgjë të keqe me gromësitjen e tij.

1661. Nëse një agjërues gromësit dhe diçka i del nga fyti në gojë, ai duhet ta nxjerrë, dhe nëse ajo gëlltitet pa dashje, agjërimi i tij është në rregull.

Rregulla mbi Gjërat që Zhvleftësojnë Agjërimin

1662. Nëse dikush kryen me dashje dhe vullnetarisht një veprim që zhvleftëson agjërimin, agjërimi i tij prishet, por nëse nuk e kryen me qëllim, nuk ka problem. Mirëpo, nëse një xhunub flë dhe nuk merr *ghusl* deri në sabah, siç u shpjegua në rregullën 1639, agjërimi i tij është i pavlerë. Po kështu, nëse një person – për shkak të paditurisë së plotë të rregullës që një veprim i caktuar do t'ia zhvleftësojë agjërimin, ose në sajë të mbështetjes në ndonjë autoritet që ai e ka menduar të saktë - kryen pa ngurruar një veprim që e zhvleftëson agjërimin, agjërimi i tij nuk do të prishet, përveç rastit të ngrënies, pirjes dhe marrëdhënies seksuale.

1663. Nëse një agjërues kryen nga harresa një veprim që e prish agjërimin dhe, duke menduar se agjërimi i tij është zhvleftësuar, kryen me dashje një veprim tjetër që e prish agjërimin, agjërimi i tij do të jetë i pavlerë.

1664. Nëse diçka futet me forcë në fytin e një agjëruesi, agjërimi i tij nuk zhvleftësohet. Por, nëse ai detyrohet ta prishë agjërimin me anë të kërcenimit, psh ai paralajmërohet se i rrezikohet jeta dhe e ndërpret agjërimin me vetëdije për të larguar rrezikun, agjërimi i tij prishet.

1665. Një agjërues nuk duhet të shkojë në vende ku e di se diçka do t'i vendoset në fyt ose që do të detyrohet ta ndërpresë agjërimin me dorën e vet. E nëse shkon atje dhe e detyrojnë të kryejë një veprim që prish agjërimin, agjërimi i tij do të jetë i pavlerë. E njëjta vlen, si kujdes obligativ, nëse i fusin diçka në fyt me forcë.

Mekruhet për Agjëruesin

1666. Disa gjëra janë *mekruh* për agjëruesin, si psh:

(i) Përdorimi i pikave për sytë dhe i Surmës nëse shija dhe aroma e saj arrijnë fytin.

(ii) Kryerja e një veprimi që shkakton dobësi, si psh nxjerrja e gjakut ose banjot e nxehta.

(iii) Nuhatja e një pjese të djegur nëse nuk e di që mund t'i shkojë në fyt; por nëse e di, nuk lejohet.

(iv) Nuhatja e luleve kundërmuese (aromatike).

(v) Për gratë, ulja në ujë.

(vi) Përdorimi i supozitorve, pra futja në rektum e stimulantëve për jashtëqitje.

(vii) Lagia e rrobës së veshur.

(viii) Heqja e dhëmbit ose diçka e tjetër që sjell gjakderdhje në gojë.

(ix) Pastrimi i dhëmbëve me furçë të lagët.

(x) Futja e ujit ose e ndonjë lëngu tjetër në gojë, pa ndonjë arsye të fortë.

Është gjithashtu *mekruh* për agjëruesin të ketë intimitet me të shoqen pa synim ejakulimin, ose të bëjë diçka që e eksiton seksualisht. Dhe, nëse e bën me qëllim ejakulimin e kjo nuk ndodh, agjërimi i tij, sipas kujdesit obligativ, do të jetë i pavlerë.

Agjërimi i Detyrueshëm *Kaza* dhe *Kaffarah*

1667. Në rastet e mëposhtme, edhe kazaja edhe kaffarah bëhen të detyrueshme, me kusht që këto veprime të jenë bërë qëllimisht, vullnetshëm dhe pa detyrim apo trysni, gjatë agjërimeve të Ramazanit:

(i) Ngrënia

(ii) Pirja

(iii) Marrëdhënia Seksuale

(iv) Masturbimi

(v) Qëndimi xhunub deri në kohën e namazit të sabahut

Si kujdes i këshillueshëm, prishja e agjërimit me mënyra të tjera nga këto, duhet plotësuar edhe me kaffarah, krahas kazasë së detyrueshme.

1668. Nëse dikush kryen cilindo nga veprimet e mësipërme me sigurinë e plotë se ato nuk ia prishin agjërimin, kaffaraja nuk do t'i jetë e detyrueshme.

Kaffarah për Agjërimin

1669. Kaffarah për lënien e një agjërimi në Ramazan është:

(a) lirimi i një shërbëtori ose (b) agjërimi për dy muaj ose (c) ushqimi i 60 të varfërve deri në ngopje ose dhënia e një muddi (750 g) ushqim secilit. E po s'e pati mundësinë

për asnjërën nga këto, duhet të japë sadaka sipas mundësisë dhe të kërkojë falje nga Allahu. Kujdesi obligativ është se ai duhet të japë *kaffarah* sa dhe kur të mundet.

1670. Një person që synon të agjërojë për dy muaj si *kaffarah* për një agjërim të Ramazanit, duhet të agjërojë pa ndërprerje një muaj e një ditë dhe nuk ka problem nëse nuk e ruan vijimësinë në agjërimin e ditëve të mbetura.

1671. Një person që synon të agjërojë dy muaj si *kaffarah* e Ramazanit nuk duhet ta fillojë agjërimin në një kohë të tillë që, ditë si Kurban Bajrami do të takojnë brenda një muaji e një dite, sepse në to është haram agjërimi.

1672. Nëse një person që duhet të agjërojë pa ndërprerje s'arrin të agjërojë në cilëndo ditë pa ndonjë arsye të drejtë, ai duhet ta fillojë agjërimin rishtasi.

1673. Nëse një person që duhet të agjërojë pa ndërprerje është i paaftë të mbajë vijimësinë për shkak të ndonjë arsyeje objektive si hajdhi, nifasi apo udhëtimi i domosdoshëm, nuk do ta ketë detyrim që, pasi shkak të ketë kaluar, ta nisë agjërimin sërish nga fillimi. Ai/ajo duhet të vazhdojë me agjërimin e ditëve të mbetura.

1674. Nëse dikush e prish agjërimin me diçka haram, qoftë nëse është haram në vetvete (si vera apo imoraliteti) ose që i është bërë haram për ndonjë arsye tjetër (si psh një ushqim që zakonisht lejohet por që ia dëmton shëndetin) ose kryen marrëdhënie me gruan gjatë hajdhit, ai do të duhet të japë tre *kaffarah*, si kujdes i këshilluar. Pra, ai duhet të lirojë një shërbëtor, të agjërojë dy muaj si dhe të ngopë 60 të varfër (ose t'i japë një *mudd* ushqim, miell apo bukë etj secilit). Nëse e ka të pamundur t'i japë të trija *kaffaratë*, duhet të bëjë atë që mundet.

1675. Nëse një agjërues i mvesh me dashje gënjeshtër Allahut ose Pejgamberit Fisnik (s), kujdesi i këshillueshëm është që ai duhet të japë të trija *kaffaratë* si më lart.

1676. Nëse dikush përfshihet në marrëdhënie seksuale disa herë në një ditë të Ramazanit ose masturbon, një *kaffarah* bëhet e detyrueshme për atë. Por, si kujdes i këshillueshëm, ai duhet të japë *kaffarah* çdo herë që futet në marrëdhënie seksuale.

1677. Nëse një agjërues e përsërit një veprim që e prish agjërimin e Ramazanit, të ndryshëm nga seksi dhe masturbimi, një *kaffarah* i mjafton.

1678. Nëse një agjërues kryen një veprim që e zhvleftëson agjërimin, të ndryshëm nga seksi, dhe pastaj kryen seks me bashkëshorten, një *kaffarah* do t'i mjaftojë për të dyja veprimet.

1679. Nëse një agjërues kryen një vepër hallall për të zhvleftësuar një agjërim si psh pin ujë, dhe pastaj kryen një veprim tjetër që është haram dhe zhvleftëson agjërimin, pash duke ngrënë ushqim haram, një *kaffarah* mjafton.

1680. Nëse një agjërues gromësit dhe gëlltit me dashje atë që i del nga fyti, agjërimi i tij bëhet i pavlerë, dhe ai duhet të japë kazanë e *kaffaranë*. Dhe nëse ajo që i del në gojë është haram për t'u konsumuar si psh gjaku ose diçka që s'duket më si ushqim dhe ai e

gëlltit me dashje, ai do të japë kaza dhe, si kujdes i këshillueshëm, të japë të trija kaffaratë.

1681. Nëse një agjërues betohet se do të agjërojë në një ditë të caktuar dhe e zhvleftëson agjërimin në atë ditë, ai duhet të japë kaffaranë e rastit të thyerjes së betimit. Hollësiirat do të jepen në një seksion të posaçëm.

1682. Nëse një agjërues e prish agjërimin kur dikush jo i besueshëm e njofton se ka hyrë akshami dhe më vonë mëson se akshami nuk kishte hyrë, ose dyshon që kishte hyrë apo jo, është e detyrueshme për atë që të japë kaza dhe kaffarah.

1683. Nëse dikush që e ka prishur me qëllim agjërimin udhëton pas drekës ose para saj për t'iu shmangur kaffarasë, ai nuk do të lirohet nga dhënia e saj. Në të vërtetë, edhe nëse i duhet të niset papritur në udhëtim para drekës (*zuhr*), ai e ka detyrim të japë kaffarah.

1684. Nëse dikush e prish agjërimin me dashje dhe pastaj del një shfajësim si hajdhi, nifasi ose sëmundja, kujdesi i këshilluar është që duhet të japë kaffarah.

1685. Nëse dikush ka qenë i sigurtë se ishte dita e parë e Ramazanit dhe e ka prishur agjërimin me dashje, por më vonë mëson se ka qenë dita e fundit e Sha'banit, ai nuk e ka për detyrë të japë *kaffarah*.

1686. Nëse dikush dyshon se a është dita e fundit e Ramazanit apo dita e parë e Shewalit dhe e ndërpret agjërimin me dashje, por më vonë mësohet se ka qenë dita e parë e Shewalit, nuk është e detyrueshme për atë që të japë *kaffarah*.

1687. Nëse një agjërues kryen seks me bashkëshorten e cila gjithashtu agjëron, duke e detyruar të shoqen, ai duhet të japë kaffarah për vete e, si kujdes i këshilluar, edhe për të shoqen. Dhe nëse dëshira ka qenë e ndërsjelltë për të kryer marrëdhënie, kaffaraja bëhet obligim për secilin.

1688. Nëse një grua e detyron burrin e saj agjërues të kryejë seks me të, ajo nuk e ka për detyrë të japë kaffarah për agjërimin e të shoqit.

1689. Nëse një burrë agjërues e detyron të shoqen për të kryer marrëdhënie seksuale, por ajo miraton gjatë marrëdhënies, burri duhet, sipas kujdesit të këshilluar, të japë dy kaffarah, kurse gruaja një.

1690. Nëse një burrë që agjëron kryen marrëdhënie seksuale me të shoqen agjëruese që flë, ai ka detyrim një *kaffarah*. Por agjërimi i gruas është në rregull dhe ajo nuk do të japë *kaffarah*.

1691. Nëse një burrë e detyron të shoqen ose një grua të shoqin për të kryer një veprim që e prish agjërimin, të ndryshëm nga marrëdhënia seksuale, asnjëri prej tyre nuk do ta ketë obligim të japë *kaffarah*.

1692. Një burrë që nuk agjëron, për shkak të udhëtimit, ose sëmundjes, nuk lejohet ta detyrojë të shoqen agjëruese që të kryejë marrëdhënie seksuale me të. Por, nëse e detyron, kaffaraja nuk është obligim për asnjërin.

1693. Dhënia e kaffarasë nuk duhet neglizhuar, por duhet kryer menjëherë.

1694. Nëse kaffaraja është bërë detyrim mbi dikë dhe ai nuk e jep për disa vjet, nuk ndodh rritje në kaffarah.

1695. Kur dikush e ka detyrë ushqyerjen e 60 të varfërve si *kaffarah* për një agjërim dhe ai ka akses tek të gjithë, ai nuk mund t'i japë asnjërit më shumë se një *mudd* ushqim, ose të ushqejë një të varfër më shumë se një herë, duke e llogaritur si ushqim të më shumë se një personi. Mirëpo, ai mund t'i japë një të varfri një *mudd* ushqim për çdo anëtar të familjes së tij, edhe nëse këta janë minorenë.

1696. Nëse një person që jep kazanë e një agjërimi të Ramazanit e prish agjërimin me dashje pas Zuhrit, ai duhet të ushqejë dhjetë të varfër, me një *mudd* secilin, dhe nëse nuk mundet, duhet të agjërojë për tri ditë.

Rastet në të Cilat Është e Detyrueshme vetëm Kazaja

1697. Në rastet e mëposhtme është e detyrueshme për personin që të bëjë vetëm agjërim kaza, pa e patur obligim dhënien e kaffarasë:

(i) Nëse dikush është xhunub gjatë një nate të Ramazanit dhe, siç u tha në rregullën 1639, nuk zgjohet nga gjumi i dytë deri në kohën e sabahut.

(ii) Nëse nuk kryen një veprim që e zhvleftëson agjërimin por nuk ka bërë nijjet për të agjëruar ose agjëron për t'u krekosur, nuk agjëron aspak ose vendos të kryejë një veprim që e zhvleftëson agjërimin, ai duhet të japë kazanë e tij.

(iii) Nëse harron të marrë ghusl në Ramazan dhe agjëron për një ose më shumë ditë në gjendje xhunubllëku.

(iv) Nëse në muajin e Ramazanit, dikush, pa hulumtuar nëse ka hyrë apo jo sabahu kryen një veprim që zhvleftëson agjërimin, dhe mëson më vonë se ka qenë sabah, ai duhet, që sipas kujdesit dhe me nijjet *kurbe*-je të përmbahet nga kryerja e akteve të tjera që zhvleftësojnë agjërimin si dhe të japë kazanë e tij.

(v) Nëse dikush njofton se s'është sabah akoma dhe, mbështetur në fjalën e tij një njeri kryen një veprim që e zhvleftëson agjërimin dhe më vonë mësohet se ka qenë sabah.

(vi) Nëse dikush njofton se është sabah dhe, duke mos i besuar fjalës së tij ose duke menduar se tallet, një njeri kryen, pa hetuar më gjerë, një veprim që e zhvleftëson agjërimin dhe më vonë mësohet se ka qenë sabah.

(vii) Nëse një i verbër, ose dikush si ai, e prish agjërimin duke u mbështetur në fjalën e një personi tjetër dhe më vonë mësohet se akshami nuk kishte hyrë akoma.

(viii) Kur dikush është i sigurtë se ka hyrë akshami dhe e prish agjërimin në përputhje me këtë por mëson më vonë se nuk ka qenë akshami, ai duhet të japë kaza. Por nëse ka besuar se ka hyrë akshami për shkak të motit të vranët dhe e ka prishur agjërimin, ku më vonë mësohet se akshami nuk kishte hyrë, ai duhet të bëjë kazanë e atij agjërimi si kujdes i këshilluar.

(ix) Kur shplahet goja me ujë për shkak se është tharë nga etja dhe uji hyn pa dashje në fyt, duhet dhënë *kaza*. Në mënyrë të ngjashme, si kujdes i këshilluar, duhet dhënë kaza edhe kur shplarja e gojës ishte për abdesin e ndonjë namazi *mustehab* dhe uji ka kaluar në fyt. Mirëpo nëse harron se ka agjëruar ose e kryen shplarjen jo nga etja por për të marrë abdesin e një namazi të detyruar dhe uji kapërdihet pa dashje, nuk do ketë *kaza*.

(x) Nëse dikush e prish agjërimin për shkak të vështirësisë, pafuqisë ose tekijjes, ai do të agjërojë *kaza*, por nuk e ka për detyrë të japë *kaffarah*.

1698. Nëse agjëruesi vë diçka tjetër nga uji në gojë dhe ajo i kalon në fyt pa dashje, ose fut ujë në hundë dhe ai i kalon pa dashje, nuk do të jetë detyrim për atë që të bëjë kaza.

1699. Është *mekruh* të bëhet larje e tepërt e gojës nga agjëruesi. Pas larjes, nëse i vjen të kapërdijë pështymën, është më mirë që të pështyjë tri herë përpara se ta kapërdijë.

1700. Nëse dikush e di ose i duket që nëse shplan gojën uji do t'i kalojë nëpër fyt pa dashje, ai duhet ta shmangë këtë. Si kujdes obligativ, ai duhet të shmangë shplarjen e gojës nëse e di ose mendon që uji mund t'i kalojë në fyt për shkak të harresës.

1701. Nëse në muajin e Ramazanit një person bëhet i sigurtë, pas hulumtimit, se nuk është sabah dhe kryen një veprim që e zhvleftëson agjërimin, por më vonë mësohet se ka qenë sabah, nuk do të jetë e domosdoshme për atë që të japë kazanë e atij agjërimi.

1702. Nëse një person dyshon se a ka hyrë apo jo akshami, ai nuk mund ta ndërpresë agjërimin. Por nëse dyshon se a është sabah apo jo ai mund të kryejë, edhe pa hulumtuar, një veprim që e zhvleftëson agjërimin.

Rregulla mbi Agjërimet Kaza

1703. Nëse një i çmendur shëndoshet dhe bëhet normal, nuk do të jetë e detyrueshme për atë që të japë kaza për agjërimet që nuk i ka kryer gjatë çmendisë.

1704. Nëse një kafir bëhet musliman, nuk është e domosdoshme për atë që të japë kaza për agjërimet e periudhës së mosbesimit. Mirëpo, nëse një musliman bëhet apostat (*murted*) dhe pastaj sërish musliman, ai duhet të kryejë kaza për agjërimet e periudhës gjatë së cilës ka qenë *murted*.

1705. Një person duhet të ofrojë kaza për agjërimet e lëna për shkak të intoksikimit (helmimit), edhe nëse intoksikanti është marrë prej tij me qëllim kurimin mjeksor.

1706. Nëse një person nuk agjëron në ditë të caktuara për një arsye dhe më vonë e dyshon datën e saktë të mbarimit të arsyes, nuk do të jetë e detyrueshme për atë që të ofrojë *kaza* duke e mbështetur llogaritjen e tij në numrin më të madh. Psh, nëse një

person ka udhëtuar përpara muajit të Ramazanit dhe tani nuk i kujtohet nëse është kthyer me 5 apo 6 Ramazan, ose ka udhëtuar në ditët e fundit të Ramazanit dhe nuk i kujtohet nëse është nisur me 25 apo me 26 Ramazan, në të dyja rastet ai mund të bëjë *kaza* duke u mbështetur në numrin më të vogël të ditëve, pra pesë. Megjithatë, kujdesi i këshillueshëm është që të ofrohet *kaza* për numrin më të madh të ditëve, dmth 6 në rastin tonë.

1707. Nëse dikush duhet të japë *kaza* për agjërimet e disa viteve të Ramazanit, ai mund të fillojë me *kazanë* e Ramazanit të cilitdo vit që dëshiron. Por, nëse koha për agjërimet *kaza* të Ramazanit të fundit është e shkurtër, si psh nëse atij i duhet të agjërojë 5 *kaza* nga Ramazani i fundit dhe kanë mbetur 5 ditë nga Ramazani i ri, është më mirë që të agjërohen *kazatë* e Ramazanit të fundit.

1708. Nëse dikush ka *kaza* të muajve të Ramazanit për disa vite, dhe kur bën nijjet nuk e specifikon se cilit vit i përkasin agjërimet, ato nuk do t'i llogariten si *kaza* të vitit të fundit.

1709. Një person që mban *kaza* për Ramazanin mund të prishë agjërimin para zuhrit. Mirëpo, nëse koha për agjërimin e *kazasë* është e shkurtër, është më mirë të mos e prishë.

1710. Nëse dikush mban *kaza* për një të vdekur, është më mirë të mos e prishë pas zuhrit.

1711. Nëse dikush nuk agjëron në Ramazan për shkak sëmundjeje, hajdhi, nifasi dhe vdes para se të jetë në gjendje të mbajë *kazanë*, ai nuk do të ketë përgjegjësi *kazaje*.

1712. Nëse dikush nuk agjëron në Ramazan për shkak sëmundjeje dhe ajo i vazhdon deri në Ramazanin tjetër, nuk është e detyrueshme për atë që të mbajë *kaza* të agjëtimeve që s'i ka kryer, por për çdo agjërim duhet të japë një mudd ushqim si psh miell, bukë etj të varfërve. Dhe nëse nuk ka agjëruar për ndonjë arsye tjetër, si udhëtimi (që i ka zgjatur deri në Ramazanin vijues), ai duhet të mbajë *kazanë* e tyre dhe kujdesi obligativ është që të japë një *mudd* ushqim për çdo ditë të varfërve.

1713. Nëse dikush nuk ka agjëruar në Ramazan për shkak sëmundjeje dhe shërohet pas tij, mirëpo i shfaqet një arsye tjetër prej së cilës nuk mund t'i mbajë *kazatë* deri në Ramazan, ai duhet të japë *kaza* për agjërimet që nuk ka mbajtur. Gjithashtu, nëse ka patur justifikim të ndryshëm nga sëmundja gjatë Ramazanit, dhe ai justifikim i mbaron pas Ramazanit, por ai sëmuret dhe nuk mund të mbajë *kaza* deri në Ramazanin tjetër për shkak të asaj sëmundjeje, ai do të japë *kaza* për agjërimet që nuk i ka mbajtur dhe, sipas kujdesit obligativ, t'i japë një mudd ushqim të varfërve për çdo ditë.

1714. Nëse dikush nuk agjëron në Ramazan për një arsye e cila i mbaron pas tij, por ai nuk mban *kazanë* me dashje deri në Ramazanin tjetër, ai duhet të japë *kazanë* e agjëtimeve si dhe t'i japë një mudd ushqim të varfërve për çdo agjërim.

1715. Nëse një person injoron me dashje mbajtjen e *kazasë* deri sa koha të jetë e shkurtër, dhe gjatë kësaj kohe nxjerr një justifikim, ai duhet të mbajë *kaza* dhe, si kujdes, t'i japë një *mudd* ushqim të varfërve për çdo ditë. Po kështu, nëse pas mbarimit

të justifikimit, ai vendos të japë kaza, por nuk arrin ta bëjë këtë për shkak të një arsyeje të re në atë kohë të shkurtër, ai do të ndjekë rregullën e mësipërme.

1716. Nëse sëmundja e një personi vazhdon shumë gjatë, ndër vite, pas shërimit ai duhet të japë kazanë e Ramazanit të fundit, kurse për çdo ditë të viteve të tjera duhet të japë një *mudd* ushqim për të varfër.

1717. Një person që duhet të japë ushqim për çdo ditë mund t'ia japë ushqimin e kaffarasë së disa ditëve një të varfëri.

1718. Nëse dikush shtyn kazanë e agjërimeve të Ramazanit për disa vjet, ai duhet të mbajë kazanë dhe për shkak të vonimit të vitit të parë duhet t'ia japë një *mudd* ushqim një të varfëri çdo ditë. Kurse për vonimin e viteve të tjera, ai nuk detyrohet asgjë.

1719. Nëse dikush nuk agjëron Ramazan me dashje, ai duhet të mbajë kaza dhe për çdo ditë që ka lënë duhet të agjërojë dy muaj ose të ushqejë 60 të varfër apo të lirojë një shërbëtor, e nëse nuk mban *kaza* deri në Ramazanin e ardhshëm, ai duhet të japë edhe një *mudd* ushqim çdo ditë si *kaffarah*.

1720. Nëse dikush nuk agjëron Ramazan me dashje dhe kryen marrëdhënie seksuale ose masturbim disa herë gjatë ditës, kaffaraja nuk shumëfishohet. Po kështu, nëse kryen veprime të tjera që e prishin agjërimin, si psh ngrënia disa herë, një kaffarah mjafton.

1721. Pas vdekjes së një njeriu, djali i tij më i madh, si kujdes obligativ, duhet të mbajë kazatë e të atit.

1722. Nëse babai nuk ka kryer agjërime të detyrueshme që nuk janë të Ramazanit, si psh agjërimi i Nedhrit, kujdesi i këshilluar është që djali më i madh duhet të mbajë *kaza*. Mirëpo, nëse babai është marrë për të agjëruar në vend të një personi të vdekur dhe ai nuk i ka bërë ato, nuk është e detyrueshme për të birin që t'ia kryejë ato.

Agjërimi i Udhëtarit

1723. Udhëtari që e ka të detyrueshëm shkurtimin e namazit katër-rekatësh në dy rekate nuk duhet të agjërojë. Mirëpo, udhëtari që fal namaz të plotë, si psh ai që e ka udhëtimin profesion ose udhëton për një qëllim haram, duhet të agjërojë në udhëtim.

1724. Nuk ka problem të udhëtohet në muajin e Ramazanit, por është *mekruh* që kjo të bëhet për të shmangur agjërimin. Po kështu, është *mekruh* të udhëtohet përpara 24 Ramazanit, përveç nëse ai udhëtim ndërmerret për Haxh, Umreh ose ndonjë punë të rëndësishme.

1725. Nëse dikush e ka të detyrueshme të mbajë një agjërim të caktuar të ndryshëm nga Ramazani, si psh nëse agjëron në emër të dikujt për pagesë, ose është agjërimi i ditës së tretë të i'tikafit, ai nuk mund të udhëtojë në atë ditë, por nëse është tashmë në udhë, duhet të bëjë nijjet të qëndrojë atje për dhjetë ditë, nëse mundet, dhe të agjërojë. E nëse është agjërim obligativ nedhri, udhëtimi në atë ditë është i lejueshëm, dhe nuk është e domosdoshme bërja e nijjetit për të qëndruar atje dhjetë ditë.

1726. Nëse një person betohet të kryejë një agjërim mustehab dhe nuk specifikon ndonjë ditë për këtë, ai nuk mund ta agjërojë atë në udhëtim. Mirëpo, nëse betohet se do të agjërojë në një ditë të caktuar gjatë një udhëtimi, qoftë nëse udhëton atë ditë ose jo, ai duhet ta agjërojë atë ditë edhe po udhëtoi.

1727. Një udhëtar mund të bëjë agjërim mustehab në Medine për tri ditë me nijjetin e lutjes për plotësimin e dëshirës së tij, dhe si kujdes, ato tri ditë duhet të jenë e mërkurë, e enjte dhe e premte (në vijim).

1728. Nëse dikush s'e di që agjërimi i udhëtarit është i pavlerë dhe agjëron në udhëtim, por mëson mbi rregullën gjatë ditës, agjërimi i tij bëhet i pavlerë, por nëse nuk e mëson deri në aksham, agjërimi i tij është i vlefshëm.

1729. Nëse dikush harron se është udhëtar ose që agjërimi i udhëtarit është i pavlerë, dhe agjëron në udhëtim, agjërimi i tij është i pavlerë.

1730. Nëse një agjëruar udhëton para drekës, ai duhet ta plotësojë agjërimin, sipas kujdesit. Nëse udhëton para zuhrit me nijjetin për këtë qysh mbrëmjen e kaluar, ai nuk mund të agjërojë. Si masë kujdesi, ai nuk mund ta agjërojë këtë ditë edhe nëse nuk ka synuar qysh natën paraprirëse që të udhëtojë. Në të dyja rastet, ai s'mund ta prishë agjërimin deri sa të ketë arritur kufirin e tarrakhusit. Nëse e prish, do t'i duhet të japë kaffarah.

1731. Nëse një udhëtar në Ramazan, pavarësisht nëse ka udhëtuar para sabahut, ose ka agjëruar dhe pastaj ka ndërmarrë udhëtimin, arrin në qytetin e tij para zuhrit ose në një vend ku synon të qëndrojë për dhjetë ditë, dhe s'ka kryer një veprim që e zhvleftëson agjërimin, ai duhet ta agjërojë atë ditë. Por nëse e ka kryer një veprim të tillë, nuk është e detyrueshme për të që të agjërojë në atë ditë.

1732. Nëse një udhëtar arrin në qytetin e tij pas zuhrit (drekës) ose në një vend ku synon të qëndrojë për dhjetë ditë, ai nuk mund ta agjërojë atë ditë.

1733. Është *mekruh* për udhëtarin dhe një njeri që nuk mund të agjërojë për një arsye të veçantë, që të kryejë marrëdhënie seksuale, ose të hajë apo të pijë deri sa të ngopet në një ditë të Ramazanit.

Njerëzit që nuk e Kanë Detyrim Agjërimin

1734. Agjërimi nuk është i detyrueshëm për një njeri që nuk mund të agjërojë për shkak të moshës së thyer, ose të cilin agjërimi e mundon së tepërmi. Por në rastin e fundit, ai duhet t'i japë një *mudd* (750 g) ushqim një të varfëri për çdo agjërim.

1735. Nëse një person që nuk ka agjëruar në Ramazan për shkak të moshës së thyer, aftësohet të agjërojë më vonë, ai duhet – sipas kujdesit obligativ – të japë kaza.

1736. Agjërimi nuk është i detyrueshëm për një person që vuan nga një sëmundje e cila shkakton etje të madhe, që e bën të padurueshëm ose shumë të rëndë agjërimin. Mirëpo në këtë rast ai duhet të japë një *mudd* ushqim një të varfëri për çdo agjërim. Njëkohësisht, si kujdes i këshilluar, ai nuk mund të pijë ujë në sasi më të mëdha se

nevojitet. Nqs më vonë e merr veten aq sa të mund të agjërojë, ai duhet të japë kaza për agjërimin, sipas kujdesit të këshilluar.

1737. Agjërimi nuk është i detyruar për një grua që ndodhet në fazën e avancuar të shtatzanisë, për të cilën agjërimi është i dëmshëm, ashtu si dhe për beben. Mirëpo, ajo duhet t'i japë për çdo ditë një mudd ushqim një të varfri. Në të dyja rastet ajo duhet të japë kaza për ditët që ka lënë.

1738. Nëse një grua ushqen me gji fëmijën, qoftë ajo e ëma apo mamija, ose e ushqen falas dhe sasia e qumështit është e vogël, ku agjërimi është i dëmshëm për atë dhe për foshnjën, agjërimi nuk do t'i jetë detyrim. Ajo duhet t'i japë të varfërit një mudd ushqim për çdo ditë të humbur. Në të dyja rastet, do japë kazatë e tyre. Mirëpo kjo rregull është specifikisht e zbatueshme në një rrethanë kur përbën mënyrën e vetme për ta ushqyer foshnjën me qumësht (si kujdes obligativ). Por nëse ka alternativë, si psh kur më shumë se një grua mund t'i japin gji, marrja e vendimit është çështje *ishkal*-i.

Metoda e Përcaktimit të Ditës së Parë të Muajit Hënor

1739. Dita e parë e muajit hënor përcaktohet në njëren nga këto 4 mënyra:

(i) Nëse personi e sheh vetë hënën.

(ii) Nëse një numër personash konfirmojnë se e kanë parë hënën dhe fjalët e tyre e sigurojnë ose e bindin një person. Po kështu, çdo gjë që e siguron ose e kënaq atë për shikimin e hënës.

(iii) Nëse dy persona të drejtë (*adil*) thonë se e kanë parë hënën natën. Dita e parë e muajit nuk vendoset nëse ata dallojnë rreth hollësive të hënës së re. Ky dallim mund të jetë ose eksplisit ose i nënkuptuar. Psh, kur një grup njerëzish dalin për të vrojtuar hënën e re por askush përveç dy të drejtëve pohojnë se e kanë parë hënën e re, edhe pse midis atyre që nuk e kanë parë ka patur dy adilë po aq të aftë dhe të dijshtëm, atëherë dëshmia e dy adilëve të parë nuk do ta vërtetojë lindjen e hënës së re.

(iv) Nëse kanë kaluar 30 ditë të Shabanit, 1 Ramazani do të vendoset, dhe nëse kanë kaluar 30 ditë të Ramazanit, 1 Shewali do të vendoset.

1740. Dita e parë e një muaji nuk vërtetohet nga verdikti i një muxhtehidi, dhe është më mirë të ushtrohet kujdes.

1741. Dita e parë e një muaji nuk vërtetohet nga parashikimi i astronomëve. Mirëpo, nëse një person është plotësisht i kënaqur dhe i sigurtë nga gjetja e tyre, ai duhet të veprojë në përputhje me të.

1742. Nëse hëna është lart në qiell ose perëndon vonë, kjo nuk tregon se nata paraprake ka qenë e para e muajit. Po kështu, nëse ajo nuk ka kreshtë, kjo nuk tregon se hëna e re është shfaqur mbrëmjen paraprirëse.

1743. Nëse dita e parë e Ramazanit nuk vërtetohet për një person dhe ai nuk agjëron, por më vonë vërtetohet se nata paraprake ka qenë në fakt e para e Ramazanit, ai duhet të mbajë kaza për atë ditë.

1744. Nëse dita e parë e një muaji vërtetohet në një qytet ajo vërtetohet edhe në qytete të tjera nëse janë të njësuara në horizontin e tyre. Kuptimi i kësaj është që nëse hëna e re është parë në një qytet, do të ekzistonte mundësi e konsiderueshme që të shihej në qytete të tjera, po të mos ketë pengesa si retë etj.

1745. Dita e parë e një muaji nuk vërtetohet me telegram, përveç rastit kur është e sigurtë që telegrami mbështetet në dëshminë e dy adilëve, ose një burim të besueshëm sipas Sheri'atit.

1746. Nëse dikush nuk e di se a është dita e fundit e Ramazanit apo dita e parë e Shewalit, ai duhet të agjërojë në atë ditë, dhe nëse mëson gjatë ditës që është 1 Shewal, ai duhet ta prishë agjërimin.

1747. Nëse një i burgosur nuk mund ta caktojë me siguri ardhjen e Ramazanit, ai duhet të veprojë sipas probabilitetit më të fortë. Por nëse as kjo nuk është e mundur, ai mund të shqyrtojë një muaj që e beson fuqimisht të jetë Ramazani dhe të agjërojë; mirëpo, ai duhet ta mbajë atë muaj parasysht në mënyrë që nëse më vonë del se ka agjëruar para Ramazanit, të mbajë kaza. Dhe nëse mëson që ka qenë Ramazan ose pas tij, ai nuk e ka për detyrë kazanë.

Agjërime Haram ose Mekruh

1748. Është haram të agjërohet në Fitr Bajram dhe në Kurban Bajram. Është gjithashtu haram të agjërohet me nijetin e 1 Ramazanit në një ditë për të cilën agjëruesi nuk e di me siguri se a është dita e fundit e Sha'banit apo 1 Ramazan.

1749. Është haram për një grua të agjërojë *mustehab* nëse duke vepruar kështu nuk do të mund të kryejë detyrat bashkëshortore ndaj të shoqit. Kujdesi obligativ është që edhe nëse mund t'i kryejë detyrat bashkëshortore, ajo nuk duhet të agjërojë një *mustehab* pa lejen e tij.

1750. Është haram për fëmijët që të agjërojnë *mustehab* nëse kjo i shkakton vuajtje emocionale prindërve.

1751. Nëse një bir agjëron *mustehab* pa lejen e të atit dhe ky ia ndalon atë gjatë ditës, djali duhet ta prishë agjërimin nëse mosbindja e tij do të lëndonte ndjenjat e të atit.

1752. Nëse dikush e di që agjërimi nuk e dëmton, ai duhet të agjërojë edhe nëse doktori e këshillon për të kundërtën. Dhe nëse personi është i sigurtë ose ndjen se agjërimi e dëmton, ai nuk duhet të agjërojë, edhe nëse doktori ia këshillon atë. Nëse agjëron në këto rrethana, agjërimi i tij do të jetë i pavlefshëm nëse del se ai ka qenë i dëmshëm, ose nëse nuk është bërë me nijetin e *kurbe*-s.

1753. Nëse dikush ndjen fuqimisht se agjërimi e dëmton dhe për pasojë ka frikë, e cila është e pranueshme, ai s' duhet të agjërojë, e nëse agjëron nuk do t'i vlejë, si më lart.

1754. Nëse dikush që beson se agjërimi nuk e dëmton agjëron dhe vëren pas akshamit se agjërimi konsiderohej i dëmshëm për të, ai duhet të japë kaza për atë ditë, sipas kujdesit obligativ.

1755. Përveç agjëtimeve të lartpërmendura, ka edhe agjëtime të tjera haram, rregullat e të cilave jepen në librat përkatës.

1756. Është *mekruh* të agjërohet në 'Ashure (10 Muharrem). Është po ashtu *mekruh* të agjërohet në një ditë për të cilën nuk dihet me siguri a është dita e 'Arafatit apo Kurban Bajrami.

Agjëtime Mustehab (të pëlqyeshme)

1757. Agjërimi është mustehab në çdo ditë të vitit, përveç atyre kur është haram ose *mekruh*. Disa nga ditët kur është shumë i këshillueshëm agjërimi janë:

(i) E enjtja e parë dhe e fundit e çdo muaji dhe e mërkura e parë pas datës 10. Nëse dikush nuk i agjëron këto, është *mustehab* të japë kaza. E nëse nuk mund të agjërojë, është *mustehab* që t'i japë të varfërit një mudd ushqim ose sasinë e caktuar në argjend.

(ii) data 13, 14 dhe 15 e çdo muaji.

(iii) të gjitha ditët e Rexhebit dhe Shabanit, ose në sa më shumë prej tyre që të jetë e mundur, qoftë edhe një ditë.

(iv) Dita e Noruzit.

(v) 4-9 Shewal.

(vi) Më 25 dhe 29 Dhu'l Kada.

(vii) 1-9 Dhu'l Haxh. Por, nëse personi nuk mund t'i recitojë du'atë e 'Arafatit për shkak të ndonjë dobësie të sjellë nga agjërimi, është *mekruh* të agjërohet në atë ditë.

(viii) Dita e shënuar e Ghadirit (18 Dhu'l Haxh).

(ix) Dita e shënuar e Mubahiles (24 Dhu'l Haxh).

(x) 1, 3 dhe 7 Muharrem.

(xi) Ditëlindja e Profetit të Bekuar (17 Rabi'ul awal).

(xii) 15 Xhumadi'ul Ula.

Agjërimi rekomandohet më 27 Rexheb, ditën kur Pejgamberi deklaroi nubuwetin e tij.

Nëse dikush agjëron një mustehab, nuk është e detyrueshme për të që ta plotësojë. Në të vërtetë, nëse një vëlla i tiji në Islam e fton për drekë, është mustehab që ai ta pranojë ftesën dhe ta prishë agjërimin gjatë ditës, edhe në pastë hyrë zuhri (dreka).

Kujdesë të Këshillueshme

1758. Është mustehab për personat e mëposhtëm që, edhe pse mund të mos jenë agjërueshëm, të përmbahen në Ramazan nga ato veprime që zhvleftësojnë agjërimin.

(i) Një udhëtar që gjatë udhëtimit ka kryer një veprim, i cili e zhvleftëson gjërimin dhe arrin në shtëpi ose në vendin ku synon të qëndrojë për dhjetë ditë para zuhrit.

(ii) Një udhëtar që arrin në shtëpi pas zuhrit ose në një vend ku synon të qëndrojë për dhjetë ditë. Kjo vlen edhe nëse i arrin ato vende para zuhrit dhe e ka thyer agjërimin në udhëtim.

(iii) Një pacient që shërohet pas zuhrit ose edhe po u shëruar para drekës, madje edhe nëse ka kryer veprime që mund ta prishin agjërimin. E nëse nuk ka kryer, detyrimi i tij është dhënë në rregullën 1576.

(iv) Një grua që pastrohet nga hajdhi ose nifasi gjatë ditës.

1759. Është mustehab të priset agjërimi pas faljes së akshamit, Mirëpo, nëse ka uri të madhe që ta pengojë personin nga përqendrimi në namaz, ose nëse e pret dikush, është më mirë të prishë më parë e pastaj të falet. Megjithatë, ai duhet të përpiqet sa të mundet që ta falë namazin në kohë (fadhilet).